

بسم الله الرحمن الرحيم

مراقبت از گوساله بعد از تولد

تنظیم: کانون مدیران فنی دامپروری استان فارس

باتشکر از:

آقای مهندس فتح الله احمدلو

خانم مهندس رضیه شفیعی

مراقبت از گوساله بعد از تولد

مقدمه:

هدف از پرورش گوساله ی شیری به دست آوردن جایگزین مناسب برای گله می باشد این جایگزین ها بایستی تلیسه هایی باشند که از نرخ رشد مناسبی برخوردار بوده به طوری که بتوانند در سن تلقیح به وزن و جثه مناسب برسند و با کمترین مشکل اولین زایمان خود را انجام داده و تبدیل به گاوهای شیری با توان ژنتیکی مناسب در گله گردند. بدین منظور رشد گوساله های شیر خوار در رسیدن به چنین اهدافی در سرلوحه فعالیت مدیران موفق قرار می گیرد.

(۱) کنترل تنفس:

- بعد از خروج گوساله سعی در تحریک تنفس نمایید.
مثلا وارد کردن یک تکه کاه در سوراخ بینی.
- در حالت طبیعی فرورفتگی بیش از حد دنده یا خرخر کردن نباید وجود داشته باشد.
- سعی کنید مایعات مخاطی را از دهان و سیستم تنفسی گوساله خارج کنید.

- در موارد سخت زایی گوساله را از پا به پایین آویزان کنید تا مواد مخاطی وارد شده به گلو خارج شوند.

(۲) خشک کردن گوساله:

- گوساله را مدتی در کنار گاو مولد قرار دهید این کار علاوه بر خشک شدن ، در به جریان انداختن خون در بدن گوساله بسیار اهمیت دارد. مگر اینکه گاو شما مبتلا به بیماری باشد و احتمال انتقال آن از طریق لیسیدن به گوساله وجود داشته باشد (مانند یون) بنابراین در این مورد با دامپزشک خود مشورت کنید.
- اگر به هر دلیلی این کار توسط مادر انجام نمی شود، گوساله را با یک حوله خشک و تمیز خشک کنید.

(۳) ضد عفونی بند ناف:

- برای جلوگیری از عفونت بند ناف ، بلافاصله بعد از تولد بند ناف را در مایع ضد عفونی مناسب (محلول ۷٪) فروبرید.
- از بستن و گره زدن بند ناف خودداری کنید.
- کار ضد عفونی را روزانه ۲ یا ۳ بار تکرار کنید به این ترتیب بند ناف بطور طبیعی خشک شده و خواهد افتاد.

۴) خوراندن آغوز و شیر به گوساله :

- این ماده مغذی معمولاً تا ۶ دوشش اول بعد از تولد از پستان خارج می شود اما رفته رفته از مقدار مواد ایمنی زای آن کاسته می شود و ترکیبات آن به ترکیبات شیر کامل تبدیل می شود. به طوری که میزان گلوبولینهای ایمنی در دوشش دوم و سوم نسبت به دوشش اول به ترتیب ۳۰ و ۷۰ درصد کاهش می یابد .

- در دادن آغوز به گوساله تعجیل کنید. اولین آغوز باید در طول حداکثر نیم ساعت بعد از تولد به گوساله داده شود.

- آغوز اولین دوشش بعد از زایمان دارای مواد ایمنی زای بیشتری می باشند و در دوششهای بعدی از غلظت این مواد کاسته میشود . بنابراین حداقل در ۶ ساعت اول زندگی حتماً باید آغوز دوشش اول به گوساله ها خورانده شود.

- برای اطمینان از اینکه مواد ایمنی زای به اندازه کافی وارد بدن گوساله شده است در ۸ ساعت اول زندگی هر ۲ ساعت یکبار آغوز را به گوساله بدهید .

- گوساله باید در اولین ۱۲ ساعت عمر خود ۸ تا ۱۰ درصد وزن بدن آغوز دریافت کرده باشد .
- به خاطر داشته باشید آغوز گاو نسبت به آغوز تلیسه مواد ایمنی زای بیشتری دارد. بنابراین اگر آغوز گاو مسن سالمی را اضافه بر گوساله اش دارید می توانید به گوساله تلیسه خود بخورانید .

- دمای آغوز در هنگام تغذیه باید در حدود دمای بدن باشد. (۳۸ الی ۴۰ درجه سانتیگراد)
- اگر گوساله تمایلی به خوردن آغوز ندارد بهتر است از خوراک دهنده مری استفاده کنید تا آغوز اول حتماً به گوساله داده شود.

- آغوز اضافی (بخصوص در دوشش اول) را در فریزر به صورت منجمد ذخیره کنید تا همواره آغوز در دسترس داشته باشید. این کار در مورد آغوزهای با کیفیت خوب اهمیت بیشتری دارد .

- آغوز را در ظروف پلاستیکی ذخیره کنید. زیرا آغوز روی ظروف فلزی اثر می گذارد .

- ظرف محتوی آغوز را دربسته نگهدارید.

- هرچه مدت ذخیره آغوز بیشتر باشد، مواد غذایی آن بیشتر از بین می رود .

- بعد از گذشت ۲۴ ساعت از تولد هر چند قدرت جذب به پروتئینهای بزرگ به صفر می رسد اما خوراندن آغوز حداقل به مدت ۳ روز برای ایمنی گوساله و رساندن مواد مغذی به گوساله بسیار مهم است .
- در این مدت سعی کنید گوساله را به خوردن شیر با سطل عادت دهید.

- بعد از اتمام دوره ۳ روزه تغذیه با آغوز باید تغذیه با شیر یا شیر جانشین را آغاز کرد .
- شیر گاوهارا بعد از درمان آنتی بیوتیک نمی توان فروخت در عوض می توان به مصرف گوساله ها رساند .

- گوساله نوزاد باید از شیر تازه مادر تغذیه نماید و شیر گاوهایی که از نظر ابتلا به امراض مسری مثل سل و بروسلولز مشکوک هستند باید جوشیده شود .
- پاستوریزه کردن منجر به کاهش بیماری و افزایش سرعت رشد در گوساله ها قبل و بعد از شیر گیری و کاهش اسهال در گوساله میشود.

- مقدار شیری که باید به حیوان داده شود بستگی به وزن گوساله دارد . (حدود ۱۰ در صد وزن بدن گوساله در ۲۴ ساعت)

- اگر در یک وعده شیر کمتر و در وعده دیگر شیر بیشتری به حیوان داده شود ممکن است موجب نفخ معده و سوء هاضمه شده ایجاد اسهال و دل درد و گاهی مواقع باعث تلف شدن حیوان گردد .

- اگر شیر زیادی به گوساله خورانده شود باعث کاهش جذب و کسالت حیوان می شود .

- مقدار چربی شیر ممکن است سبب دل درد و سوء هاضمه شود پس اگر شیری بیشتر از ۴٪ چربی داشت با افزودن آب گرم یا شیری که چربی اش گرفته شده باشد میزان چربی شیر را تقلیل می دهیم.

- مصرف آب به عنوان یک ماده حیاتی و برای تشویق گوساله به استفاده از استارتر بایستی همیشه در دسترس گوساله باشد. گوساله هایی که به طور آزاد ، آب در دسترس داشته باشند استارتر بیشتری مصرف می نمایند و روزانه وزن بدن آنها بیشتر افزایش می یابد و تعداد روزهای مبتلا به اسهال برای چنین گوساله هایی کمتر است.

۵) راه های شناسایی گاوها:

- (i) پلاک گوش
- (ii) خال کوبی
- (iii) پلاک وزن جبر گردن
- (iv) سوراخ کردن گوش
- (v) شماره زنی دائمی

۶) روش های از بین بردن شاخ :

از بین بردن شاخ برای کنترل بهتر گاوها و جلوگیری از صدمات احتمالی صورت می گیرد .

از بین بردن شاخ باید در روز ۷ الی ۱۰ زندگی و با مشاهده تکمه شاخ انجام گیرد. این کار شوک و تنش کمتری در گوساله ایجاد می کند.

الف) بی شاخ کردن با استفاده از هیدروکسید پتاسیم: برای انجام کار ابتدا موهای اطراف تکمه شاخ را بتراشید، سپس پماد را به اندازه یک دوریالی روی تکمه شاخ قرار دهید . برای جاری نشدن پماد به روی صورت و چشمها بهتر است از وازلین دور تکمه شاخ استفاده کنید . در استفاده از پماد حتماً از دستکش استفاده کنید.

ب) استفاده از شاخ سوز برقی

ج) استفاده از شاخ کش

د) شاخ بری با اره یا شاخ چی

۷) قطع سرپستانکهای اضافی:

- این کار باید در روز ۷ الی ۱۰ زندگی انجام شود.
- تشخیص سرپستانک اضافی را به عهده دامپزشک یا تکنسین باتجربه بگذارید.
- برای قطع سرپستانکها اضافی حتماً تمام نکات بهداشتی را رعایت کنید.

۸) جلوگیری از عادت مکیدن:

این موضوع بخصوص در گوساله های ماده اهمیت دارد چراکه مکیدن پستان یک گوساله توسط گوساله ای که عادت به مکیدن دارد علاوه بر افزایش انتقال عوامل بیماریزای احتمالی باعث ورم پستان و گاهی کوری پستان می شود .

الف) جا دادن گوساله ها در جایگاه انفرادی و استفاده از سطل

ب) استفاده از وسیله ای که به بینی گوساله وصل می شود که در موقع مک زدن باعث ناراحتی در خود و گوساله دیگر در موقع مکیدن می شود

۹) بیماریهای شایع در گوساله:

- دل درد
- اسهال
- اسهال خونی
- پنومونی
- ورم بند ناف
- ورم چشم
- سفید شدن چشم
- ورم مفصل

۱۰) محیط و بهداشت گوساله دانی:

- ✓ جایگاه گوساله باید جایی بنا شود که بتوان به آسانی فضولات آنرا خارج نمود .
- ✓ اشراف کامل مدیریت بر جایگاه گوساله ها باشد.
- ✓ جایگاه گوساله باید به نحوی باشد که دسترسی به مواد بستر و غذا باشد .
- ✓ گوساله نباید دور از نظر باشد . بهترین محل نزدیک زایشگاه و یا در کنار آن است.
- ✓ برای جلوگیری از انتشار بیماری باید جایگاه گوساله را کمی دور از جایگاه دامهای بالغ بنا نمود .
- ✓ جهت گوساله دانی باید به نحوی باشد که زهکشی در آن بخوبی صورت گیرد و کوران به داخل آن نفوذ نکند و در تابستان حداقل نور خورشید و در زمستان حداکثر نور خورشید به داخل آن بتابد.
- ✓ لایه نازک عایق کمک می کند تا حرارت در زمستان کمتر به خارج نفوذ کند و در تابستان نیز خیلی گرم نشود.
- ✓ تهویه در جایگاه گوساله حیاتی است که می تواند طبیعی یا مصنوعی توسط هواکشها در جایگاه بسته حاصل شود. تهویه کافی و دائمی باعث کنترل رطوبت ، حرارت و بو در جایگاه در طول سال می شود.

منابع:

عنوان: پرورش گاو شیری /گرد آوری و تدوین:محمدجواد ضمیری /ناشر:مرکز نشر دانشگاه شیراز
/چاپ هشتم ۱۳۸۹

عنوان: اصول پرورش و نگهداری گاو و گوساله /گرد آوری و تدوین:ابوالقاسم لواف /ناشر:فردانش پژوهان /چاپ
اول ۱۳۸۲

سایت:

<http://damdarantonekabon.blogfa.com>

<http://www.ukagriculture.com>

<http://fiascofarm.com/gt-photo/choo-chew-newborn.jpg>

<http://ghasem17.blogspot.com/1387/12/19/post-153/>

<http://eforosh.com/industry/150/121336/1912/1>